

เที่ยงน้อย ตามไปดูกันครับ

บ้านพองกะ กับความหลากหลาย
พาท่านไปที่หมู่บ้านพองกะ อำเภอไทรโยค จังหวัด
กาญจนบุรี ที่บ้านพองกะเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทั้ง

พองกะ

ผู้ใหญ่มัทนา ศรอารา
ผู้ใหญ่บ้านนักพัฒนา
แห่งหมู่บ้านพองกะ

ชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม

คิดใหญ่ แบบรายย่อย

The challenge of smallscale farmers

อาจารย์ณาร เกียงน้อย

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การเกษตร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตกาญจนบุรี

สวัสดีครับ ในยุคที่ต้องพยายามแย่งซื้ออาหาร แอลกอฮอล์ล้างมือ กักตุนหน้ากากอนามัย เก็บตัวอยู่บ้าน ใครบ้านไหน ผมก็ได้แต่ถอนใจและตั้งตารอเลือกตั้งครั้งหน้า ตอนนั้นก็ทำได้แค่ดูแลตัวเองและคนรอบข้างให้ดีที่สุด และเฝ้ารอวันที่พวกเราสามารถออกท่องเที่ยวเดินทางอย่างอิสระได้อีกครั้ง ผมเลยขอฝากพื้นที่ที่สามารถออกไปสูดโอโซน สัมผัสธรรมชาติต่างจังหวัด ชมดอกไม้ ชิมอาหารกลุ่มชาติพันธุ์หาความบันเทิงใจกันได้หลากหลายรูปแบบ เชิญร่วมเดินทางไปกับ คอลัมน์ “คิดใหญ่แบบรายย่อย” กับผมณาร เกียงน้อย ตามไปดูกันครับ

บ้านพองกะ: กับความหลากหลาย

พาท่านไปที่หมู่บ้านพองกะ อำเภอยะรัง จังหวัดกาญจนบุรี ที่บ้านพองกะเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทั้ง

พองกะ

ผู้ใหญ่มัทนา ศรีอารา
ผู้ใหญ่บ้านนักพัฒนา
แห่งหมู่บ้านพองกะ

สง.สง.แห่งเมืองกาญจนบุรีและกัตเบกรรม

๑๐ ยี่สิบสี่สมัย ก็ได้เห็นหน้ากันอยู่เป็นประจำ...
ใครบ้านมัน ผมก็ได้แต่ถอนใจและตั้งตารอเลือก
ตั้งครั้งหน้า ตอนนั้นก็ทำได้แค่ดูแลตัวเองและคนรอบข้างให้ดี
ที่สุด และเฝ้ารอวันที่พวกเราจะสามารถออกท่องเที่ยวเดินทาง
อย่างอิสระได้อีกครั้ง ผมเลยขอฝากพื้นที่ที่สามารถออกไปสุด
โอโซน สัมผัสธรรมชาติต่างจังหวัด ชมดอกไม้ ชิมอาหารกลุ่ม
ชาติพันธุ์หาความบันเทิงใจกันได้หลากหลายรูปแบบ เชิญร่วม
เดินทางไปกับ คอลัมน์ “คิดใหญ่แบบรายย่อย” กับผมธนาคาร
เที่ยงน้อย ตามไปดูกันครับ

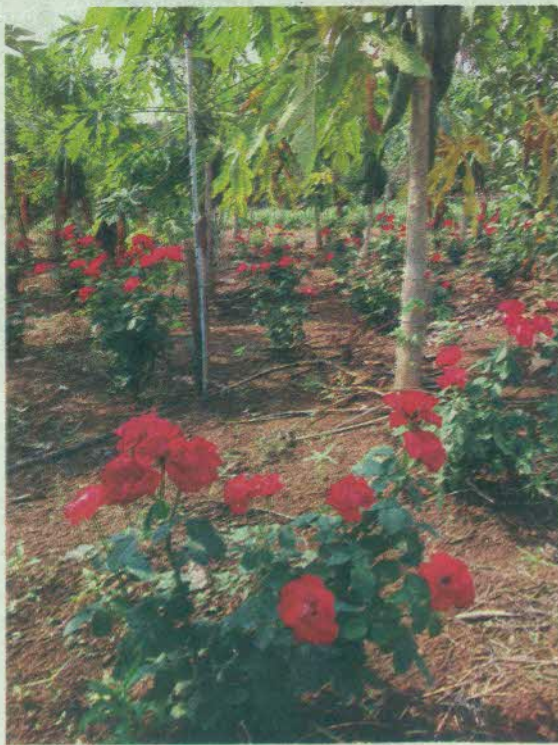
พุงกะ

ผู้ใหญ่มัทนา ศรอารา
ผู้ใหญ่นักพัฒนา
แห่งหมู่บ้านพุงกะ

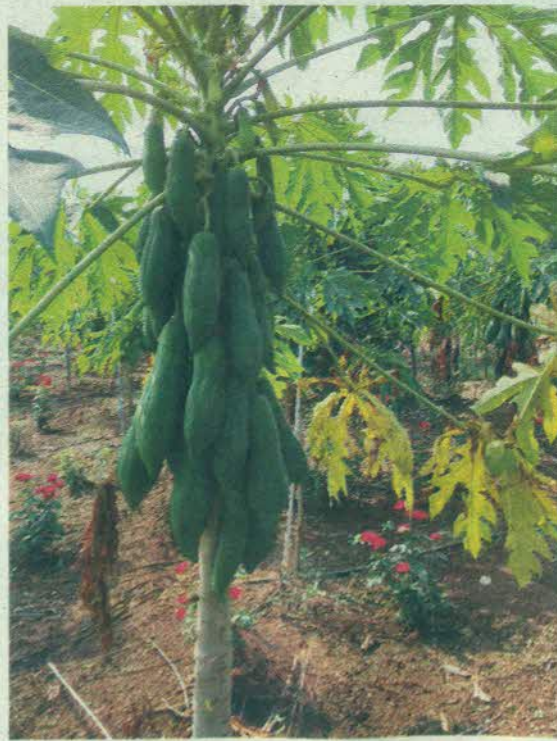
บ้านพุงกะ: กับความหลากหลาย

พาท่านไปที่หมู่บ้านพุงกะ อำเภอยะโฮน จังหวัด
กาญจนบุรี ที่บ้านพุงกะเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทั้ง

ชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม

แปลงกุหลาบอินทรี

มะละกอ กำลังให้ผลผลิตในแปลงเกษตรแบบผสมผสาน

เรื่องของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งการเกษตร
ผมได้พบกับ ผู้ใหญ่มัทนา ศรอารา ผู้ใหญ่บ้านคนเก่งที่นำพา
หมู่บ้านและชุมชนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างครับ ผู้ใหญ่มัทนา
บอกว่า “บ้านพุงกะ มีลักษณะพิเศษ เนื่องด้วยเรื่องของเชื้อ
ชาติที่บ้านพุงกะมีความหลากหลายชาติพันธุ์ มีทั้งชนชาติ
มอญ กะเหรี่ยง ไทย พม่า ญวน ส่วย หวายเป็น อาศัยอยู่
ร่วมกัน มีวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาที่แตกต่างกัน แต่ก็มี
ประเพณีที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันด้วย คนที่บ้านพุงกะอยู่ด้วย
กันอย่างมีความสุข แม้จะมีความแตกต่างแต่อยู่ร่วมกันได้”
ส่วนชื่อของหมู่บ้านพุงกะนั้น ผู้ใหญ่มัทนา เล่าว่า “แรกเริ่ม
ในพื้นที่หมู่บ้านนี้ชาวกะเหรี่ยงเข้ามาตั้งถิ่นฐาน มีหัวหน้ากลุ่ม
ชื่อว่า นาย ‘องกะ’ และนายองกะได้ค้นพบพุทรา ซึ่งเป็นตาน้ำ
พุทที่มีน้ำตลอดปีของที่นี่เป็นคนแรก ชาวบ้านจึงให้เกียรติโดย
การตั้งชื่อว่า ‘พุงกะ’ ซึ่งกลายมาเป็นชื่อหมู่บ้านมาถึงปัจจุบัน”

ชมสวนเกษตรอินทรีย์พลมพลา

บ้านพุงกะ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมาย ผมขอ
อนุญาตเริ่มกันที่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน

แอสเตอร์สีต่างๆ ในแปลงไม้ดอกหมุนเวียนบ้านพองกะ

กันก่อนครับ ผู้ใหญ่มีทนา อาสาเป็นไกด์นำเที่ยว จุดแรกเราตามผู้ใหญ่ไปที่แปลงเกษตรอินทรีย์ที่ปลูกหลายอย่างตามแบบสวนเกษตรผสมผสาน ในพื้นที่ 3 ไร่ ที่มี ขนุน มะละกอทุเรียน เป็นไม้ประธาน แซมด้วย กล้วยไข่ กล้วยหอม แยมด้วยแปลงกุหลาบตัดดอกสำหรับร้อยมาลัยเป็นแถวตลอดทั้งพื้นที่ และยังแซมด้วยผักชนิดต่างๆ ทั้งมะเขือพวงไร้หนามแปลงกระเทียม แปลงผักกาดเขียว ซึ่งเรียกได้ว่ามาสวนนี้ส่วนเดียวมีกับข้าวและผลไม้รับประทานกับควมทุกมือ ผู้ใหญ่มีทนา บอกว่า “ในหมู่บ้านพองกะมีน้ำใช้ทั้งหมู่บ้าน ซึ่งเป็นน้ำที่ผุดขึ้นมาจากเขาหรือที่เรียกว่าพุ เรามีน้ำใช้ตลอดทั้งปี จึงสามารถทำการเกษตรได้เป็นอย่างดี”

แปลงไม้ตัดดอกหมุนเวียนตลอดทั้งปี

ต่อมาผู้ใหญ่พาไปชมแปลงไม้ตัดดอกตามฤดูกาล ที่อยู่ในช่วงของการปลูกแอสเตอร์ แอสเตอร์จัดเป็นไม้ดอกที่มีลักษณะคล้ายดอกเบญจมาศมาก เพียงแต่มีขนาดดอกเล็กกว่าเรามากเรียกดอกแอสเตอร์หลายชื่อ เช่น ดอกบานไม่รู้โรยฝรั่ง และดอกกระดาด เป็นต้น ผู้ใหญ่มีทนา บอกว่า “การปลูกแอสเตอร์ที่นิยมนำพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด ระยะปลูกระหว่างต้นและแถวประมาณ 25x25 เซนติเมตร ระหว่างที่ต้นแอสเตอร์ยังเล็ก การปลูกจะต้องมีการใส่ใจดูแล เพราะค่อนข้างยุ่งยากทั้งการกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ย แต่เมื่อแอสเตอร์โตแล้วก็จะง่ายขึ้น การเก็บเกี่ยวแอสเตอร์ไปจำหน่ายเป็นไม้ตัดดอก นิยมใช้วิธีถอนทั้งต้นโดยไม่มีการตัดรากทิ้ง ทำให้ดอกบานทนกว่า

สะพานโซคติ ในวัดพุทธะเตียน จุดถ่ายภาพเช็กอินได้ตลอดทั้งปี

อาหารต่างๆ ที่เตรียมเอาไว้ให้นักท่องเที่ยว ถูกบรรจุในปิ่นโตเตาสูง ให้บรรยากาศกลิ่นอายการท่องเที่ยวชุมชน

ร่วมสร้าง ผู้ใหญ่มีทนา บอกว่า “ชาวบ้านพองกะพร้อมใจกันสร้างให้สะพานแห่งนี้เป็นจุดถ่ายภาพสำคัญที่มีการปลูกไม้ดอกสวยงามเอาไว้ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมและถ่ายภาพเช็กอินกันได้ตลอดทั้งปี นอกจากนั้น ในวัดพุทธะเตียนยังมี

นิมนต์เฉพาะบ้านผู้มือนะกิน อุบายนี้ทำให้ทั้งคนรวยคนจนมีโอกาสนำบุญเสมอกัน

“ประเพณีเทินหม้อ” จะจัดขึ้นในเดือนสิงหาคม เพื่อเป็นการทำบุญเสริมบารมีให้ตัวเองทั้งในชาตินี้และชาติหน้า โดยผู้หญิงจะนำหม้อดินบรรจุน้ำขึ้นเทบนศีรษะและร่ายรำกันอย่างสนุกสนานและสวยงาม

ประเพณีบุญหม้อหนี เดือน 9 สิงหาคม เป็นเดือนแห่งการเก็บทรัพย์ มีประเพณีบุญหม้อหนี จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านจะทำบุญด้วยการถวายหม้อหนี คือ บรรจุวัตถุธาณ ตามแต่ต้องการจะถวายพระลงในหม้อ เพื่อเป็นการฝังขุมทรัพย์ คือบุญนี้ไว้เพื่อตนจะได้ใช้ในสัณเภาภ ฝนบุญที่ทำได้จะส่งผลให้ได้ความสุขกาย สุขใจ

ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ เป็นการบูชาเทวดา ด้วยการต่อเรือจากลำไม้ไผ่ขนาดใหญ่ สำหรับร่วมสะเดาะเคราะห์เพื่อต่ออายุและจุดเทียนอธิษฐานขอให้สิ่งไม่ดีทั้งหลายไปจากชีวิตของผู้ร่วมทำบุญ พร้อมเครื่องเซ่นไหว้คาวหวานทั้ง 9 อย่าง มาลงเรือ เพื่อนำไปลอยกับเรือ”

อาหารหลากหลายวัฒนธรรม

ผู้ใหญ่มีทนา เล่าว่า อาหารที่เป็นอาหารพื้นถิ่นที่มีความโดดเด่นมาก มีทั้ง หมูจ๋า ท่อหมกมอญ ขนมจีนหยวกกล้วย ข้าวมันมะพร้าว ผักหวานปลา แกงมัสมั่น น้ำพริกจิ้งหรีด ขนมไข่เน่า แต่ที่ถูกใจเห็นจะเป็น ต้มเปราะหน่อไม้เห็ดโคน น้ำพริกตะไคร้ น้ำพริกกะทอน กะบองจ้อ สิ้นคำชุมชน ซึ่งมีพืชผัก มะม่วงหาวมะนาวโห่เชื่อม มะขามเชื่อม มะขามป้อมเชื่อม กล้วยฉาบ ผีอกฉาบ ไข่เค็ม น้ำพริกแกงและดอกไม้จิ้ม ที่ทำโดยเด็กๆ ในชุมชน ชนเผ่าไท ชนเผ่ามอญ หรือมอญเรียกว่า สะเปรียงกาก็มีให้ชิมกัน หากติดต่องานล่วงหน้าอาจจะได้ชิมและชมการสาธิตการปรุง “แกงมัสมั่น” ของชาวมอญด้วยนะครับ

ใครสนใจ อยากไปสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่นที่มีความหลากหลายของชนบรรมนิยมประเพณีและเป็นพื้นที่ชุมชนที่เพิ่งเปิดตัวเป็นแหล่งท่องเที่ยวมาไม่นานนัก ยังสามารถสัมผัสได้ถึงบรรยากาศเรียบง่ายในท้องถิ่น ผมแนะนำให้ บ้านพองกะ เป็นอีกหนึ่งทางเลือก

สะพานโชคดี ในวัดพุทธะเคียน จ.สุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
ทั้งปี

อาหารต่างๆ ที่เตรียมเอาไว้ให้นักท่องเที่ยว ถูกบรรจุใน
ปิ่นโตเกาสูง ให้บรรยากาศกลิ่นอายการท่องเที่ยวชุมชน

ร่วมสร้าง ผู้ใหญ่มัทนา บอกว่า “ชาวบ้านพองกะพร้อมใจกัน
สร้างให้สะพานแห่งนี้เป็นจุดถ่ายภาพสำคัญที่มีการปลูกไม้
ดอกสวยงามเอาไว้ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมและถ่ายภาพ
เช็กอินกันได้ตลอดทั้งปี นอกจากนั้น ในวัดพุทธะเคียนยังมี
เส้นทางรถไฟสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ยังมีร่องรอยสำคัญ
ทางประวัติศาสตร์เอาไว้ให้เยี่ยมชมกันด้วย”

สัมพัลประเวณี วัฒนธรมไทย-มอญ

เนื่องจากมีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์มาอยู่ร่วมกัน บ้านพ
องกะจึงมีประเพณีที่หลากหลาย อย่างประเพณีที่มีเฉพาะใน
ท้องถิ่น เช่น ประเพณีเท่านูญต้นน้ำ เป็นประเพณีที่ชาวบ้าน
สืบทอดต่อกันมาหลายสิบปี ตั้งแต่ค้นพบพู่ในหมู่บ้าน ซึ่ง
พู่แห่งนี้เสมือนเป็นเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงผู้คนทุกชีวิต
ในหมู่บ้านพองกะมาจนถึงปัจจุบัน ผู้ใหญ่มัทนา แนะนำว่า
“ในหมู่บ้านพองกะมีชาวมอญ ซึ่งต้องเรียกว่าพี่น้องไทยมอญ
อาศัยอยู่เยอะ คนที่มาเที่ยว มาเยี่ยมเยียนบ้านพองกะจึงจะ
ได้ไปสัมผัสวิถีชาวมอญท้องถิ่นซึ่งมีประเพณีต่างๆ ตลอดทั้ง
ปี อย่างเช่น ประเพณีทอดตะพาน ออกเสียงอย่างมอญว่า “ตึก
กะตะตาน” เป็นธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับชาวบ้านที่ต้องการ
ทำบุญเลี้ยงพระที่บ้านตนเอง แสดงความประสงค์ เขียนชื่อ
ตนลงสลากร่วมกับชาวบ้าน แล้วนิมนต์พระสงฆ์จับสลาก เมื่อ
ถึงวันนัดหมายก็จะมารับพระสงฆ์จากวัดไปสวดมนต์ฉันเพล
เรียงไปตามลำดับในสลาก เป็นการตัดปัญหาพระสงฆ์อาจรับ

ส่วนเดียวกับข้าวและผลไม้รับประทานกับครบทุกมื้อ ผู้ใหญ่
มัทนา บอกว่า “ในหมู่บ้านพองกะมีน้ำใช้ทั้งหมู่บ้าน ซึ่งเป็นน้ำ
ที่ผุดขึ้นมาจากเขาหรือที่เรียกว่าพุ เรามีน้ำใช้ตลอดทั้งปี จึง
สามารถทำการเกษตรได้เป็นอย่างดี”

แปลงไม้ตัดดอกหมุนเวียนตลอดทั้งปี

ต่อมาผู้ใหญ่พาไปชมแปลงไม้ตัดดอกตามฤดูกาล ที่อยู่
ในช่วงของการปลูกแอสเตอร์ แอสเตอร์จัดเป็นไม้ดอกที่มี
ลักษณะคล้ายดอกเบญจมาศมาก เพียงแต่มิขนาดดอกเล็กกว่า
เรามักเรียกดอกแอสเตอร์หลายชื่อ เช่น ดอกบานไม่รู้โรยฝรั่ง
และดอกกระดาก เป็นต้น ผู้ใหญ่มัทนา บอกว่า “การปลูก
แอสเตอร์ที่นี้ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด ระยะปลูกระหว่าง
ต้นและแถวประมาณ 25x25 เซนติเมตร ระหว่างที่ต้นแอสเตอร์
ยังเล็ก การปลูกจะต้องมีการใส่ปุ๋ยแอสเตอร์เป็นประจำอยู่ยาก
ทั้งการกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ย แต่เมื่อแอสเตอร์โตแล้วก็จะ
ง่ายขึ้น การเก็บเกี่ยวแอสเตอร์ไปจำหน่ายเป็นไม้ตัดดอก นิยม
ใช้วิธีถอนทั้งต้นโดยไม่มีการตัดรากทิ้ง ทำให้ดอกบานทนกว่า

ในแปลงนี้ขายทั้งดอกและต้นพันธุ์ขนาดเล็กเพื่อให้
นักท่องเที่ยวเอาไปปลูกเองอีกด้วย” นอกจากแอสเตอร์แล้ว
กลาดิโอลัส (Gladiolus) หรือดอกซ่อนกลิ่นฝรั่ง หรือดอกไม้
แห่งคำมั่นสัญญาก็เป็นไม้ดอกอีกชนิดที่ปลูกในช่วงที่เก็บ
เกี่ยวแอสเตอร์หมดไปแล้ว “หลังเก็บเกี่ยวแอสเตอร์จนหมด
เราก็จะเริ่มลงปลูกหัวพันธุ์กลาดิโอลัส ประมาณช่วงเดือน
กุมภาพันธ์-มีนาคม และกลาดิโอลัสจะออกดอกหลังจากปลูก
ไปแล้วประมาณ 2-3 เดือน จริงๆ แล้วการปลูกกลาดิโอลัส
ตามคำแนะนำของหน่วยงานต่างๆ เขาบอกว่า กลาดิโอลัส
ปลูกได้ดีในพื้นที่สูง อากาศหนาวโดยเฉพาะในภาคเหนือ แต่
ที่พองกะก็สามารถปลูกกลาดิโอลัสได้ดี เพราะมีอากาศเย็น
สบายตลอดทั้งปี” ผู้ใหญ่มัทนา เล่าให้ฟัง

สะพานโชคดี เช็กอินกันได้ตลอดทั้งปี

ต่อมาผมตามผู้ใหญ่มัทนาไปที่วัดพุทธะเคียน อีกหนึ่งจุด
ท่องเที่ยวสำคัญของชุมชน ที่วัดนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาว
บ้านพองกะทั้งไทย มอญ กะเหรี่ยง และชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียง
เราขึ้นไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพระธาตุอินแขวน
จำลอง แล้วเดินมาขึ้นสะพานโชคดีที่ชาวบ้านพร้อมใจกันมา

อาหารหลากหลายวัฒนธรรม

ผู้ใหญ่มัทนา เล่าว่า อาหารที่เป็นอาหารพื้นถิ่นที่มีความ
โดดเด่นมาก มีทั้ง หมูร้า ท่อหมกมอญ ขนมจีนหยวกกล้วย
ข้าวมันมะพร้าว ผักหวานป่า แกงมัสมั่น น้ำพริกจิ้งหรีด
ขนมไข่เน่า แต่ที่ถูกใจเห็นจะเป็น ต้มเปาะหน่อไม้หัดโคน
น้ำพริกตะไคร้ น้ำพริกกะทอน กะบองจ้อ สิ้นคำชุมชน ซึ่งมี
พืชผัก มะม่วงทามมะนาวโห่เชื่อม มะขามเชื่อม มะขามป้อม
เชื่อม กล้วยฉาบ เผือกฉาบ ไข่เค็ม น้ำพริกแกงและดอกไม้
จิว ที่ทำโดยเด็กๆ ในชุมชน ขนมกะไร ขนมทองโย๊ะ หรือ
มอญเรียกว่า สะเบรียงาก ก็มีให้ชิมกัน หากติดต่องไปล่วงหน้า
อาจจะได้ชิมและชมการสาธิตการปรุง “แกงมัสมั่น” ของชาวมอญ
ด้วยนะครับ

ใครสนใจ อยากไปสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย
ของชนบทร่มเย็นประเพณีและเป็นพื้นที่ชุมชนที่เพิ่งเปิดตัว
เป็นแหล่งท่องเที่ยวมาไม่นานนัก ยังสามารถสัมผัสได้ถึงบรรยากาศ
เรียบง่ายในท้องถิ่น ผมแนะนำให้ บ้านพองกะ เป็นอีกหนึ่งทางเลือก
ของการท่องเที่ยววิถีชุมชน ผู้ใหญ่มัทนาฝากบอกว่า ในชุมชนมี
บ้านพักแบบโฮมสเตย์เอาไว้บริการด้วย หากใครสนใจจะไป
ท่องเที่ยวติดต่อโดยตรงได้ที่ ผู้ใหญ่มัทนา ศรอารา โทร. 081-880-
3732 ครับ คอลัมน์ “คิดใหญ่แบบรายย่อย” กับผมธนาคาร
เที่ยงน้อย ฉบับนี้หมดพื้นที่แล้วครับ ขอลากันไปก่อน สวัสดีครับ

เอกสารอ้างอิง

<https://www.facebook.com/RamannMon/posts/1500451593363021/>

<http://www.touronthai.com/>

<https://www.camerartmagazine.com/travel-story/talk-story>